

KARYS

Etna syki į savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 80 skaitikų. —

Adresas: Krašto Apsaugos
Ministerija. «Kario»
— Redakcija. —

Nr. 49 (81)

Kaunas, 1920 m., gruodžio mėn. 10 diena.

II metal.

Piliečiai!

Artinasi Kalėdų šventės. Nepamirškite, kad tos šventės ir kareiviams brangios. Todėl pasirūpinkite, kad ir jiems Kalėdos būtų linksmos ir sočios: siųskit, ką galėdami, — **MAISTO, TABAKOS, POPEROSŲ, ŠILTŲ RŪBŲ, KNYGŲ, LAIKRAŠČIŲ**, — tiesiog į pulkus, batalionus, komendantūras arba Gynimo Komitatus, kurie jūsų dovanas nusiųs į frontą. Ypač atsiminkit frontą, nes tik ačiū jam jūs ramiai Kalėdas švęsite.

TAIKA AR KARAS?

Lapkričio 30 d. 24 valanda fronte ginklai sustabdyti. Sustabdyti tuo laiku, kada mes ties Giedraičiais ir Sirvintais sutriuškinom Pilsudskio divizijas, generolo Želigovskio vedamas. Tokia ta valanda buvo. Kieno rūpesčiu ginklai sustabdyti, visi žinom. Kam tas ginklų sustabdymas buvo reikalingas, taip pat nujaučiam.

Kaip čia yra taip, bet mes ir ginklų sustabdymą pasirašydami sakom ir dabar atvirai sakom:

— Teišsineša iš Vilniaus gen. Želigovskis, teišsivaro dvarininkų banda — kitokiame atveju tokios kalbos apie taiką nebus!

Kol mūsų tikslas nepasiektas, kol Vilnių Varšuva valdo, mes ginklų nepadėsime.

O dabar ginklus sustabde, mes juos geriau tik nušveisime, pataisysime.

Toki mūsų kalba, tokie bus ir darbai.

J. P.

Skubėkite užsisakyti

1921 metams

„K A R I“

Jis nušviečia mūsų armijos gyvenimą ir darbuotę.

Jis duoda daug naudingų patarimų kariuomenės reikaluose.

Jis suteikia žinių apie kitų valstybių armijas.

Jis parodo mūsų priešų karines pajėgas ir ieško kelių joms nugalėti.

Jis neša kareiviams mokslą, duoda jiems dailės raštų.

Todėl kiekvienas pilietis, kovojas dėl Lietuvos nepriklausomybės, privalo skaityti „K A R I“.

Arbitražo laukiant.

Kun. Bielskis, kuriam U. R. M. jos pavesta tyrinėti Lietuvos — Latvijos sieną, mums suteikė šiuos žinias.

Angly prof. Simsonas, arbitras, pranešė, kad jis į Rygą atvažiuosias neankščiau gruodžio 15 d. Galima spėti, kad apie tą laiką arbitražo komisija pradės darbuotis. Iš latvių ir lietuvių pusės komisijai bus po du atstovai, bet nei viena, nei kita pusė dar nėra jų paskyrusi. Komisija, žinoma, galės kviesi reikalingą ekspertų.

Iš lietuvių pusės numatoma reikalauti:

1) vakaruose — Palangos sritis į šiaurę iki Rucav, liet. Rukėva, (kitą kartą Lietuvai priklausė žemės iki Ventos);

2) rytuose — buvysis Ilukšto's episkopijos (nuo Aknisto į rytus visu Padauguviu) ir

3) vidury — kaikurios vietos.

Iš latvių pusės, kaip numatoma, bus reikalaujama:

1) visos anksčiau paminėtos vietos;

2) kampas Klykuoliai — Martiniškiai — Žagarė

3) Žeimelio parap., valsčiai: Salotų, Butbergio, Nemunelio, Radviliškio iki linijos upe Sventėna, Maziėji Lašai, Romuš Silingas (dv), Račiarangštė, Sostai, Metelsgif ir visas Aknistos valsčius.

Apie Mežeikius šiuo tarpu latviai nutyli.

Tokie daug maž abiejų pusių reikalavimai. Pradėjus arbitražo komisijai veikti, tie reikalavimai, galimas daiktas, pasikeis.

Mūsų valdžiai jau visa paruošė kas reikalinga arbitražo reikalui.

Latvianai taip pat, kaip „Latvijas Karavīrs“ projekta, šāda projekta jau yra pārdošē ir tuoj, Steigiamajam Seimam svarstys.

J. B.

Pasikalbējimas ar ukusiņi i Latvius Steigamojo Seimo nāra kapitonu Natkeviča

Turim pasaktyti, kad man uzvā smagusia viņose tai tik dabar ir buvo.

Aš Latvius ilgā laikā būvau karo atstovas, kol nelikas izriektas i Steigiamajam Seimam. Rodos, reikējo su Latvianai sugyventi: patinau jū visuomenes gyvenima, kariuomenē, jos geras ir blogas puses. Mano akyse skverbēsi i Latvianai lenku itala, ir mudu su daktaru Sliupu neistengem tās itakos salaiķi.

Kodel tarp mūsu ir latviu nenusiseke geri santykiai aš rapa daug priezasciu:

1) Latvianai, bent jū dauguma, židrejo, o daugelis ir tebazūri i mūs, kaip i už save žemesnius „lešius“.

2) Pas latvianai ilko, kas tai neikkalbēta del Bermonta aferos. Mes, mat, šiek tiek paskia kibom i Bermonta negu latvianai. Nesuprasdami mūs ypatingu priezasciu, kad mes turējom be Bermonta dar bolševiku ir lenku fronta, kad mums del tā pačių bermontininku nepasiekiami buvo ginklai, kurie tjo pro Liepoju ir Rygā ir kad mūs armija visai maža šoviniu teturējo, jie kaltino mus, kad mes nesiskubinome stoti prieš Bermonta.

3) Lenkams pasidarbavus, latvianai vis mūmyse turi matyti nepaprastus vokiečių šalmikus.

4) Daug klindē sienų klausimas. Cia latvianai pasirodē labai įkirū; jie nenurimo ir tada, kai buvo tas sienų klausimas atiduotas trečiųju teismui anglams, o po to užemē jlaukę.

5) Jū pažūra i Lenkus visgi yra vergiška, kaip i galinga valstybe, po kurios sparnu gali būti šilta ir su kuria susibūlavus galima gauti ir prižadinti de jure.

6) Latviu valdzioj bēdjo politikos materialai. Tas patirūm ma a s i s u M a l e r o v i c i u m tai mesdavos prie mūs, tai prie tētū, tai prie lenku. Gave, kad ir iš mūsę pagalbos, kada ji bēdavo nebereikalinga, nusidėdavo.

7) Latvianai, būdami miestelėnai (bent miestelėnų dvasia jiem vadovauja), apsukreati, neperdaug viska veda moralai, kaip mes.

Paskutinis apsilankymas jau davē visai kitokių vaisiu. Latvianai pamatē, kad su lenkais toll nevažinoti, kad toks kaimynas, kuris panašiai i vokiečius gali prāmanyti Bermonta, nėra ištikimas, kad lenkai nerimsta del Liepojaus, Daugpilio ir Latgalljos ir t. t. Jie nestiprasdavo, ko Želigovskis veržiasi i Kauną. O kad Želigovskis Varšuvos valdzios generolas, niekas del to neabejoja. Vokiečiai, slysdami Bermonta, dar galējo teisintis, nes Vokietija tada po revoliucijos buvo snirusi, bet Lenkai joku būdu niekam negali teisintis. Ji tik viena atsakominga už Želigovskį. Mūs kovos su lenkais vis labiau ir labiau sujudomavo latviu visuomenē. Nuvažlavus frakčių atstovam, mums ir buvo svarbu sužinoti, kuo jie taiko Želigovskį, ar nema to jie iš Lenku ir sau pavojaus, kam jie deda atsakomybę už Želigovskio darbus ir, jeigu numato tą pavojū, tai ką mato daryti.

Latviu visų partijų atstovai suprato padėti ir lenku siekimus, įkalbant prancūzams, ir jie priverē valdzia pasiusti Lenkams notą, kad jie (latvianai) toliau žygiuotant Želigovskiai mato grasyti iš lenku ir Latvianai, kad lenkai, be abėjo, slenka prie jūros, ir nuo tos va-

laidos, kada jie prasya Lietuvos, kada lenku pažūra i Latvianai. Tai latvianai suprato, ir cia supratinos susisujungē.

Latviu spauda be išimčių tik pasidomavo reiške, išskyrus tik viena — buvauo latviu generolo Štabo viršininko generolo Kėdžia, kuo del garsios Latvianai vragūdės tūtejo atstatymai. Esant generolui Kėdžinai šabo viršininkai vyko kaudri žygiai su lenkais Latvianai, tūti generolas sukares su lenkais šabo mūs B. Dėngavos šabo su bolševikais, esant tūti generolui Štabo viršininkai buvo pralėtas jlaukēs rajone latviu ir lietviu kraujas; esant jam, kaip daugelis mano, ne be lenku žinios tiko latviu žinios, ir jlaukēs snitya, po to, kai jau tūti tūtejo įvyki trečiųju teismas, kuris turējo nuemti, katrai šū brolingu valstybiu tie gabalai turētū priklausyti. Pagalios, jis jau nebebūdamas štabo viršininkas mikraštėje „Latvianai Karavīrs“ jūdjo straipsni, karigam advokataudamas Želigovskiai jrouinēo, kad Želigovskis i Liepoju neisias, o jeigu eitu, girdi, ji taip šaudysianti kaip šaudžiasi Bermonta (sic!). Labai naivus visgi tas generolas, nors ir protingas, kiek aš ji pažinau. Želigovskj jis kōne patelsina: ir tai daro tas generolas, kuois žgiausius atsiminimus tame pačiame „Latvianai Karavīrs“ rašo apie Bermonta, šuo gi laikū Bermonta visai išeidžia iš akiu.

Atskiri latviu karavīninkai lenku priplūmpuoti, net taip išsireikšdavo, kad girdi, gal ir būtū geriau, kad lenkai Lietuvā užimtū, tada Lietuvai būtū galas. Lenkai pasitenkintū Klaipėda, i Latvianai nebelistū ir būtū gerā. Jie nesupranta, kad nebus nepriklausomos Latvianai, jeigu nebus nepriklausomos Lietuvos. Pagalios, net ir užemus Lietuvā lenkams Lietuvos nepriklausomybē dar nepasidota. Lietuvā du tris mėnesius gabuota federacijoj su Lenkija ir tiek; tuo tarpu Latvianai galas būtū, nes kaip lenkai atvirai kalba, jie nē minutēs nesiderētū su rusais del latviu ir greitai juos likviduotū.

Taip kalba Latviu žiopliai, trumparegiai jū politikai taip vargu begalvoja, nebent Meierovičius (tužstantū ministeris), kuris ir „Tems“ (prancūzų laikraštj) perspēja, kad jokiu pavojū jam iš Želigovskio nēsa.

Moraliai latviu visuomenē su mūmē. Visai galimas daiktas, kad jei lenkai artintūsi i Kauną, Latvianai ir su ginklu prieš lenkus stotū ir tada iš tiesų ši dvi tauti susibroliautū.

Vilniaus klausimu latvianai žūti. Vienai rodos iš pavodo, kad Lietuvā nebūtū daug didesnē už Latvianai per daug neužjaučia, kiti nenorėdami lenku kiršinti tyli. Yra visgi ir tokiu, kurie nesupranta, kaip gali eitkai-bos apie plebiscitā Lietuvos, Lietuvos sostinėje. Tai jau esanti didelē gēda. Pagalios jeigu ir galima būtū kalbēt apie Vilniū, tai galētū būtū kalba tarp latviu ir gudū, bet kam cia lenkai kišasi, jie visiškai nesupranta ir negali suprasti.

Šielp žymu, kad labai maža vieni apie kitas žinome.

Lenkai gi ten dirba išsijuosē. Neskaitant jau to, kad kasdienę radio atneša išėjus aršinus šmeižtū apie Lietuvā, lenkai dar turi vadinamā žiniu biurā, kuris rusų kalba siuntinėja visokius žinias stačiai i visas redakcijas, daugiausia šmeižtus apie Lietuvā, siunčia ir žemėlapius, kurie beveik vien tik Lietuvos etnografija užimti.

Iš mūsų atsispirti ten nėra kam. Padarius mums valtes latviu laikraštiniukams, mums visokiu dalyku jie pripasakojo, kaip prie jų kimba lenkai: vieniam siūlo kyšiū, kitus pietū vadina, trečius i Varšuvā pasiviešėti kviečia, kad tik daugiau neteisvibiū rašytū apie Lietuvā.

Daug mes padėjome latvianai pažinti tikrā dalykū padėti.

Dar viešą dalyką noriu pastebėti, būtent, latvių kariuomenę. Mačiau Latvių valstybės šventėje lapkričio 18 d. jų kariuomenės parodą. Pasakysiu—visai gerai. Mat latviai dabar su nieku nekariauja, o tik tvarkosi. Jie visai ramiai atsigynę nuo visų teisiogiųjų priešininkų, šventė dvinatines jų valstybės nepriklausomybės sukaktuves.

Kariuomenė padarė įspūdingą parodą, ten matėsi akis jų tankai, kurių mes neturime.

Mažiau teturėdami resursų ir lėšų, latviai laiko daugiau už mus kariuomenės, bet taip yra todėl, kad organizacija pas juos geresnė.

Pavyzdžiui, jie dvi geriausias vietas—„Grunvaldo“ kavariai ir vokiečių „Šaulių“ klubą rekvizavo karių reikalams.

Buvusioj puikioj „Grunvaldo“ kaviniėj įtaisytas didžiausias karių kooperatyvas, kuriame kainos už produktus, batus ir medžiagą per pus pigesnės negu kitose sankrovose. Čia jau karininkai pigiau gauna pirtis ir gerimus ir užkandžius. Prekių galybės. Yra visko. Viskas pigiau gaunama iš užsienių, o kooperatyvai turi miltų palengvinimų. Daro per mėnesį milijoninių apyvartų. Mustebau, kada pamatys, kad veda tą dalyką seni prityre pulkininkai ir paleisti iš kariuomenės karininkai komersantai. Gražus pavyzdys musiškiams. Toliau, Šaulių sode didžiausias karininkų klubas, kur už 5 latvių rublius (2 aukš. 50 sk.) gauni pietų.

Kaip žinome, mes nieko panašaus neturime. Latvių karininkai gaudami algos žymiai mažiau už musiškius bene geriau gyvena, būdami organizuoti. Be to jie turi iš miesto tam tikrų palengvinimų dėl butų ir už butus arba visai nieko nemoka arba, jei moka, tai pačius niekus, netaip kaip pas mus gauna, sakysime 1000 aukš., o 300—400 aukšint vien butui išmoka.

Tai tyčiom palečiau, kad musiškiškai susijdomautų ir stengetųsi taip pat lengvinti sau gyvenimo būdus.

Atsisakę nuo kalbos ir eiliadėčio reikalavimų spausdinam, „Belaisvio svajonės“ — tai brangios mūsų brolio kareivio mintys, kuriomis jis gaivino savo sielą svetimoj šaly, sunkias kančias bekentėdamas. *Redakcija.*

Parašė J. Jurgaitis.

Belaisvio svajonės.

Vokiečių nelaisvėje taikė didžiojo karo.

Savų eilėraščių rinkinys.

(45 Nr. tęsimas)

I L G Ė J I M A S I S

Oi, kaip yra liūdna svetimoj šalyje, neramū ir sunku — kaip kalnyje! Kasdien užsimastės, tėvyne! Ir dieni laimingų, praleistų galvuosi.

Širdis sau ramybės niekadęs neranda, tiktai liūdnos mintys į tėvynę skrenda.

Bet, atgal pagrįže, dar labiau rankina: nusilpusioj drasioj, vien skausmus gamina.

Naktį vos užmiegu, sapnai galvą beldžia, nė ramiai išėtis jie man nebefėdžia, bet dažnai klabena mano vaidentuvė: pėšia joj paveikslus, kas praėity buvo...

Rodos, kad randosi tarp brolių, seselių, gimtiniam namelyj, prie tėvų tėvelių, už stalo sėdėdamas su anais kalbu, jų meiliais žodėliais savę raminu.

Arba, rodos, esu tarp skaistais jaunimo: oi, kiek ten linksmybės ir kiek ten gyvumol! Rateliu sustoję sau linksmai dainuojam, skaitome „Vainiką“, žaidžiam, deklamuojam.

Pasikalbėjimas su Prancūzų misijos viršininku.

Prancūzų Misijos viršininkas—kapitonas Cohendet kalbėdamasis su mūsų laikraščio bendradarbiu pareiškė, kad kaip jam, taip ir pulkininkui Chardiny ir Tautų Sąjungai esąs nežinomas plebiscito pradžios laikas, jo ilgumas ir t.t. Nežinoma esą taip pat, kada atvyks sąjungininkų kariuomenė į Vilnių. Ar šiaip ar taip, prancūzų uždavinys esąs sutalkinti lietuvius su lenkais. Kapitonas Cohendet nekarta važinėdamas į Želigovskio frontą, lietuvių karininkų Girdvainio ir Jonyno lydimas, parodęs darbų tikrą savo norą sustabdyti šita miekam nereikalingą žiaurumą. Kapitonas nurodė taipgi į tai, kad jis su džiaugsmu pastebis, kad stiprėja drausmė, susipratimas ir apskritai galybė Lietuvos armijoje. Tautų sąjunga, tik Prancūzijos arba teisiogiiau sakant prancūzų sielos nugalėjimo įkurta, pasistatiusi sau tikslą organizuoti darlia visą tautą ypacial Lietuvos ir Lenkijos gyvenimo schemą. Imperialistinės Lenkijos prancūzai nesudare Baigdarbas pasikalbėjimą kapitonas pasiūlė naujosios karo literatūros pavyzdžiais visais periodiniais tos literatūros leidimais, taip ir savo paties karo biblioteka, naudotis mūsų Generalinio Štabo Literatūros Skyria.

Kariai! Mums reikia ginklų, rūbų, maisto. Rašykite savo namiškiams, kad pirktų valstybės paskolos lapus. Valdžia turės pinigų — visko bus!

Rodos, tik sušunka: „tegyvuoj jaunimas!“ atbundu iš miego: ir vėl aulūdimas... lyg kad išsigandus širdis smarkiai plaka, šitai vaidentuvė ką mačiusi seka...

Galva dažnai svaigsta nuo sapnų, svajonių, nes joje daug kyla keistų abejonių ar čionai išvargsta, ar beškenėsė ar savo šaleiėn sugrįžti galėsim?

Taip tai slenka jalkas, o su juon — dienos, bet jas minavojant — tik adapas vienos — nes čia, svetur, žiava ir mano jaunystė, čia kur vargai spaudžia, kur vien apgaulystė.

O, kad aš įvyčiau sparnelius paukštelio, skrisčiau į tėvynę įgominis arelio, kad nei jokios andros nebesukalbytu, nei žaiba greitumas manęs nepavytų!

Stendardas, 4. 2. 15.

J A U Č I U.

Jaučiu, kad mano jėgos maža, kasdien sveikata ein silpnyn; kaziu ar sunkią vargo našta beštesėsiu nešt tolyn?

Gal artinas mirtis žiaurioji ir man gyvybę ji atims. Vokiečių žemė gi šaltoji, mano krūtine užslopiu.

Bet liūdna, mastant apie mirtį, net rieda asara gali, kad lyg žiedeli, gal pakirsti ir paguldyti, taip toli...

Latviuose.

Visuose laikraščiuose tilpo ištrauka iš „Le Temps“, kur kalbama apie Lietuvos-Latvių santykius, ir pranešama apie esančio Ženevoje Latvių užsienių Ministerio Meieravičiaus laiška, kuriame jis kratosi puo-
tarimų apie bykoki bendrumą, su Lietuva ir pabrėžia Latvių-Lenkų draugingų santykių tvirtumą. Idomu, kad tą ištrauką „Rigasche Rundschau“ paskelbė nurodydama, šifrinį P. P. B. (Lenkų Spaudos biuras Rygoje). kituose laikraščiuose to nurodymo nėra.

Lapkričio 25 d., tilpo to pačio lenkų biuro ištrauka iš „Kurier Poranny“, kurioje išreiškta nenoras (suprantama) bykoko žygio iš Latvių pusės prieš Zeligovskį, ir, syk su tuo prieš Lenkiją. Paskui pastebima, kad užsieniuose vis paremsią Lenkų tautą ir armiją.

Kaip atsaką tai ištraukai „Latvijas Sargs“ Nr. 271 iš spalio 27 d. išspauzdino R. Lazdinio straipsnį, kuriame jis, matydamas užgavimą Latvių tautai, išreiškia kelis priešingus Lenkų užgrobumo politikal argumentus, primindamas, kad ne laikas dabar Lenkam leškot naujų nesupratimą konfliktų, kada bolševikai iš naujo graso Lenkam.

Latvių St. Seimo posėdyje lapkričio 23 d. ministrių prezidentas Ulmanis davė valdžios vardu atsakymą į revizijos komisijos apkaltinimus valstybės pinigų išalkvojime, kilusiam iš netikusiai padarytų sutarčių. Atsakyme Ulmanis išrodė, kad tikrinybėje komisijos raštų nuostolių didesnės dalies nėra. Revizijos komisijai buvo duota 5 dienos savo galutinai nuomonei išreikšti. Posėdyje lapkričio 30 d. revizijos komisija savo paaiškinime iš dalies pripažino dalį savo

apkaltinimų neteislegais, o nekurtas bylas atidavus prokuratūrai. Balsuojant gruodžio 2 d. posėdyje apie tą dalyką Seimas 74 balsais prieš 64 soc. dem. demokratų ir „Ceire Cione“ balsus, nurodo valdžios atsakymą patenkintu. Taigi ilgą laiką grėšias kabinetui kryžis yra prašalintas, nors valdžios majoritate Seime pamažėjo demokratais, kurie sykių su esdekais (soc. dem.) atsi-
stoją opozicijoje.

Latvių Vidaus R. Ministeriui, uždarius mikraštį „Volia“, kuris kaip ir čio Rusų delegacijos pinigais ir bolševikų dvasioje, sulaimius 600 vykstančių per Lietuvą ir Latviją bolševikų, tarp Rusų ir Latvių buvo be užsimezgas konfliktas. To konflikto pirma pasekmė išsireiškė Haneckio telegrama Čerterinui apie sulaikymą vežamų iš Maskvos Taktos sutartimi 4 milijonų aukso (apie aukso sulaikymą žinios prieštaraujančios) be to sulaikytas latvių pabėgėlių siuntimas iš Rusų čia be viršminėtų priežasčių buvo dar ir Latvių atstovo Maskvoje nota Rusų valdžiai, kuri reikalavo, kad tarpe gražinamų latvių būtų nedaugiau 10% žydų, 100 žydų latviai jau buvo sulaike pervaziuojant sieną.

Bet tas konfliktas matomai nerimtas, ir Latvių Rusų santykiai nepablogės. Konflikto nerimtumas dar labiau paaiškėjo po Haneckio pasikalbėjimo su Užsienių Ministerio vietininku Albatu ir prezidentu Čakste. Zymėtina „Socialdemokrato“ pozicija, kurs konflikte griežtai palaikė Rusų argumentus.

Iš pasikalbėjimų su lenkų kareiviais.

1920 m. lapkričio 25 d. 17 val. vienam mūsų bataliono vadui esant R. kaime sargybiniui pranešė, kad į S. yra atvykę du lenkų kareivių. Jis tuojuo nuvyko

Neteis namiškiai apraudoti,
nė laidotuvių nesuruoš;
nebus kam melstis, pagiedoti;
nieks gėlėm's kapo nepapuoš.

Pakiles didis šiaurės vėjas
nuo jojo smelį išnešios...
lautietis rasti panorėjes,
kur aš išsiuosi — nežinos.

Praels gal laiko nedaugiausia,
draugai ir draugės jau pamirš,
tikrai namiškiai kuo ligiausia
mano paveiklą vis atmins...

O aš gi čia, svetur, bėdalis,
supūsiu, žuves be naudos...
Ir mano liūdnujų dainelių —
Netuvis negirdės ir niekados.

O Dieve tu, geriausias,
nelaisvėj nuo mirties apginki...
O jeigu aš čionai numirsiu, —
mano sielę į dangų priimki!

Stendaljus, 18.9.15.

A R Ž I N O P . .

Ar žino namiškiai, kad aš dar gyvuoju,
kad juos ir šalelę šiandien apdainuoju?
Ar tikis nuo manes laiška aplaikyti
ar tur dar vilties mane pamatyti?

Gal mano, kad žuves šaly svetimoje
ir jau senai išsiuos žemelėj šaltoje,
kad ten mano kūnas visai sudūlėjo
ir jauni kaulėliai jau apipelejo?

Je senai nuo manes negauna laiškelio
toli aš randuosi — nelaisvėj Stendalio;

aplinkybės varžo mums susirašyti,
vargus ir nelaimės savo apsakyti.

Bet aš esu gyvasi tikrai bevergauju;
savo prispaudėjams — vokiečiams tarnauju;
Ir kantriai sau nešu sunkią vargo našta,
su vilčia, kad grįšiu vėl į savo kraštą.

Tik linkiu, kad greičiau sutaika tryktų,
kad karas ir kerštas pasaulį išnyktų...
kad susikalbėtų visi diplomatai;
kad ateitų ramūs ir geresni metai...

Stendaljus, 26.4.15.

S A K S O N I J O J .

Saksonija — graži šalis,
bet ne man rasti jai dalis,
ne man gerėtis jos laukais,
vaistmedžiais išpuoštais takais!

Veltui ji traukia man akis,
veltui ja gėrisi širdis;
vistiek, ji laimės man neduos,
nė iš vargų neišvaduos!

Oeresnė man yra sava,
šalis gimtinė, Lietuva,
kurioj ramiai aš gyvenau
ir laimėj kelią gaminau.

Kada bus leista vėl sugrįžti,
brangią tėviškėlę vėl išvysti?
Kada tą gandą jus širdis —
pravirks iš džiaugsmo man akis!

Verbeane, 26.15.

B. K.

pas juos. Paklausus, koki būdu jie atvyko, pasisakė atėję patys, nes vadai uždraudę jiems broliautis su lietuviais. Pasiūlius jiems atsisaukimų, jie pasakė jau gerai esą gavę iš mūsų žvalgų ties P., visa paskaitę labai gerai esą parašyta ir tiesa.

Toliau klausinėjant, ko jie nori, kodėl į Lenkiją negrįžta, pasisakė labai norį Lenkiją pasiekti, du syk jau bandę pabėgti, tik vandenys kliūtis sudarę, vis ant Žaliojo tilto juos sugauna. Jie džiaugėsi kiekvieną mūsų puolimu ir norį kaip galima greičiau Vilnių pasiekti. Nerį pereiti, jau tada niekas jų nebesulaikytų. Nedaug ir dabar jų esą kuopose: 9-je kuopoje—15 kareivių ir visame Gardino pulke 3-čiame batalione arti 50 kareivių. Kiti visi išsibėgioję. Lenkijos kilimo oficeriai, taip pat pabėgę. Lapkričio 16 d. prieš pat kovas, naktį, jų bataliono poručnikas su 20 kareivių dinges nežinia kur. Jis buvęs iš Krokuvos. Dabar jų batalione belikę tik oficeriai—vietiniai dvarininkai.

Mūsų bataliono vadas patarė jiems skubėti greičiau visiems pabėgti, ir pranešė, kad Želigovskio draugą Balachovičių jau muša bolševikai, tuojau jie užeis lenkams į užpakalį, ir bus karšta. Tada lenkai atsakė, kad nebent kvailiai to susilauktų. Ar šiaip ar taip, o jie bandysią ryt 5 val. bėgti. Jie prašėsi ar nepraleistume mes jų per Kauną į Varšuvą važiuoti, tad jų ateitų bent 20.

Toliau įdomavosi, kodėl mes jų nebepuolame. Paaškinus, kad Lenkijos valdžia ir prisipažino prie generolo Želigovskio ir prašo, kad mes nebebaigtume jo mušti, nes geruoju žada iš Lietuvos ir Vilniaus išeiti, jie labai nustebė ir nenorėjo tikėti, kad Želigovskis ne „powstaniec“. Paaškinus, ką reiškia tokie „powstancy“ Lietuvoje ir Rusijoje, galų gale įtikėjo. Jų dauguma ne labai norėjusi eiti į Vilnių ir apskritai pereiti skyrimo liniją ties Varėna. Pirmas pasilikęs jų bataliono vadas. O iš Vilniaus ir daugiau oficerių pabėgę. Visiems esą įgrasyta, jei bėgsią, būsią sušaudyti, nes užpakaly stovį Poznanės pulkai. „Poznančikai“ esą vist labai baurūs. Bet jų draugai, kurie pabėgę, iš namų jiems praneša, kad „poznančikų“ ir apskritai rezervų nesą. Rezervais tik juos viūioja. Iki šio laiko niekas jų dar nepamainęs, kaip išėję iš Varėnos, taip ir stovį fronte Gardino, Minsko ir kiti pulkai. Jų kariuomenės padėtis ir upis esą kuō blogiausi. Lenkijoje visgi buvę geriau. Čia duoda jiems kepalėlių duonos arti 2 svarų 4 dienoms; pietums gauna mėsos, dažniausia pasenusios; apvilkinas taip pat blogas, pusė basų; siek tiek gerelliau esą apsilikę tie, kurie vėliau į frontą atvyko.

Galų gale pasakė, kad, jei pulsime, tai drąsiai pultume jų batalioną, be baimės. Jie pirmuosius šuvis išgirde, vist išsilakstysią. Jų 1-mas batalionas visas buvęs apginkluotas naujaisiais prancūzų šautuvais ir apskritai ginklų stokos nebuvo. 3-čias batalionas puolant Širvintus stovėjęs ties Musninkais. Jie labai laukę, kad ir juos kas pradėtų kibinti. Ten sako, gerai mušusi mūsų artilerija. Soviniai kritę visai arti jų. Oficeriai ir saką: mat, kaip gerai vokiečiai šaudą. Apskritai, jie mažai tetikėję, kad pas mus yra vokiečių ir bolševikų, nes nė vieno tarp belaisvių nesą matę.

Pirmosios lenkų sargybos stovį Vičiūnų kaime, viena kuopa—Migučiuose, bataliono štabas—Gauliuose-Eičiuose.

Lenkų kareivių laiškas

Laiškas lapkričio 23 d. 20 m.

Broliai lietuviai kareiviai! Susilaukėme ginklų sustabdymo, o gal Dievas duos, kad sulauksime ir kiekvieno mūsų taip laukiamos minutės, tai yra taikos; taigi ginklų sustabdymui paminti prašome jus, nešaudykite, bet pamatysite iš mūsų pusės kareivių ir mes nesulauksime į jų kareivius. Šiandien štabas...

Broliai kareiviai! Gana kraują lėti, gana to karc, brolių žudynės, šalin Želigovskį. Siunčiame jums 3 popierosų dėžutes ir prašome jus atsakyti.

Lenkų kareiviai.

Atsakymą duokite tam, kas jums tą laišką atiduos. Rūkykite drąsiai, nebijokite, kad užnuodyti.

(Lankštai).

II.

Atvirutė su vaizdeliu.

Jūsų dovanas gavome, už kurias labai širdingai dėkojame. Broliai kareiviai, mes žinome, kad iškovosite gindami savo tėvynę Lietuvą ir mes taip pat norime muštis, nes jug kiekvienam yra mašoni gyventi; mes dabar pasitraukiame į Kiemelius, o čia turim ateiti koalicijos kariuomenė.

Lenkų kareiviai. (Lankštai)

III.

Brangūs draugai!

Kadangi pas mus kol kas pailaubos ir, apskritai, daugiau tikimės nebekariauti, atėkite pas mus ir pasikalbėsime su jumis. Jeigu jūs bijote, tai išeikite į vidurį tarpo tarp mūsų ir mūsų ant kalnelio. Tegul išeis nuo jūsų 3 žmonės ir nuo mūsų 3 žmonės be šautuvų. Jeigu sutinkate, tai susieisime Zolotorūnuse, o jei ne, tai ant kalnelio tarp Zolotorūnų ir Čiarkų. Iš mūsų pusės jokio apgavimo nebus, kad tik iš jūsų pusės nieko nebūtų. Paskirkite laiką, kelintą valandą galime susieiti ir duokite atsakymą į mano laišką. Žinokite, kad ulanai visados kilnūs kariai ir niekadose nelaužo žodžio.

Duokite atsakymą

Užtoros viršininkas V . . . papor.

25—XI—20 m. Kernavė.

Kaip mūsų nelaisviai iš Želigovskio gražinti.

Mūsų laikraščio bendradarbiui teko pasikalbėti su važinėjusiu į Vilnių belaisviu pasikeisti majoru Petroniu ir su grįžusiu iš Želigovskio nelaisvės leitenantu Ogilviu.

Majoras Petronis išvažiavo iš Kauno su 343 lenkų belaisviais 9 val. ryto, 5 val. vakaro jie buvo jam Vilniuje. Čia juos sutiko lenkai su didele iškūme: su muzika ir prakalbom. Be kitų kalbėjo taip pat lenkų belaisviams ir Tautų Sąjungos Kontroliės Komisijos pirmininkas pulkininkas Chardigny. Be ko kita jis pareiškė, kad tikisi, jog jie jau nebeekliusi nelaisve. Po to pulk. Chardigny reikalavo, kad tuojau būtų išvežti ir lietuviai belaisviai. Lenkai tuo taip pat labai rūpinosi, matyti, norėdami juos išvežti tą pačią naktį, kad Vilniars piliečiai nepamatytų, kaip mūsų belaisviai išrodo o t t t jiems nepavyko. Majoras Petronis ilgai užtruko, kol surado Stabo viršininką. Lenkai buvo labai mandagus su mūsų majoru ir pareiškė gražinsią visus mūsų belaisvius, išskyrus vieną karininką, kuris esąs vokiečių ir vieną kareivį, kuris esąs kinietis, to reikalavę ir prancūzai. Majorui Petroniui pareikalavus griežtai, po ilgų ginčų, sutiko paleisti ir tą karininką. Pasirodė tai būta leitenanto Ogilvio, tikro Lietuvos piliečio kilusio iš Šakių apskrities ir baigusio Lietuvoje karo mokyklą; matyti jo vardas Bruno—išrodė lenkams labai vokiškas. Kareivio ginklėčio taip ir nesurado; sakė jis išėjęs į darbus ir negrįžęs, tur būt pabėgęs. Paskui dar negalėjo gražinti 14 kareivių, kadangi jie sunkiai sirgo, 46 lengviau sergančius kareivius gražino. Ypač rūpinosi ligonių gražinimu vienas lenkų gydytojas kapitonas, už ką jam galima pasakyti acio. Be to dar buvo paminėti 9 kareiviai, dėl kriminalių nusikaltimų. Majoras Petronis reikalavo, kad jie būtų gražinti su katinėmis.

aktais ir jeigu pasirodytų, kad jie iš tikrųjų kaiti, tai būsia nuteisti Lietuvoje. Bet lenkai teisinosi negali tai padaryti, nes dar ju byla nesanti iširta. Ypač nenorėjo jų gražinti prancuzai. Vienas lenkų kareivis baltgudis pranešė majorui Petroniui, kad jo karininkas atėstaves vieną mūsų baltgudžių kuopos kareivį už jo užgavimą, ir jo lenkai nepaleidę; pasirodo tas karininkas agitavo mūsų kareivius, kad jie stotų į Zeligovskio armiją, o tas mūsų kareivis su juo susiginčio. Karininkas pasijuto užgautas ir jį dreštavo. Bet pareikalavus majorui Petroniui buvo paleistas.

Iš viso lenkai gražino Vilniuje 704 belaisvius kareivius ir 7 karininkus. Vienas karininkas, majoras Kapeckas, nepanorėjo grįžti ir pasiliko Vilniuje patsai.

Kareiviai išrodė ne perblogai, nes nors ir buvo paimant nelaisvėn labai apipūšti, bet čia Vilniuje juos aptaisė Vilniaus moterys lietuvės; jos taip pat rūpinosi ir mūsų belaisvių maistu, be jų pašalpos daug kas būtų ir badu numiręs, nes lenkai, galima sakyti, beveik visai nieko neduodavo valgyti. Telp Vilniaus žydai daug ko aukojo Vilniaus moterims belaisvių naudai; jie labai nekentė lenkų ir laukia Lietuvų.

Išvažiuojant mūsų kareiviams iš Vilniaus vienas lenkų karininkas prakalbėjo į juos lietuviškai ir palinkėjo jiems nebeateiti Vilniun, bet mūsų kareiviai žadėjo dar ateiti Vilniun, tik jau su kulkosvaidžiais. Išvažiavo iš Vilniaus tikrai apie 12 valandą dienos.

Sustojus Kaišadoryje mūsų belaisvius pavalgydino vietinių žydų maitinimo punktas; to punkto pirmininkas—Segalauskas Chalmas, o jo padėjėjas Gurvič Peisachas. Čia mūsų kareiviams minėtieji žydai išdalyjo 6 pūdus dešros; be to kiekvienam davė kavos ir po gerą gabalą duonos. Čia pat buvo išdalytos Lietuvos Moterų Komiteto dovanos, kurių nesuspėjo išdalyti Vilniuje; kiekvienas kareivis gavo po 1 paketį paperosų. Iš to paties Lietuvos Moterų Komiteto gautas drauge su dovanomis ir pasveikinimas tokio turinio:

Mūsų tautiečiams, grįžtantiems tėvynėn iš lenkų nelaisvės.

Nežiūrint to, kad jau sustojo žvangėje ginklai ir jūs grįžtate Tėvynėn mes, moterys, nors labai norėjome jus sutikti Vilniuje, šiuo momentu to padaryti negalime.

Mes žinome, kad jūs daug iškentėjote, patyrėte visokio vargo, bet mes esame tikros, kad troškimas būti laisvais duos jums naujų jėgų sugrįžus namo stoti į bendrą Tėvynės Gynimo darbą.

Taigi priimkite tą mažą dovanėlę surištą su mūsų širdingiausiais linkėjimais grįžtantiems Tėvynėn, kurių saviškai taip ištroškė laukia.

**Lietuvos Moterų komitetas
tėvynėi ginti.**

1920 met. Gruodžio mėn. 2 d.

Pabėgusio kareivio laiškas į Ameriką.

Pateko į mūsų rankas nepaprastas laiškas taip vadinamo „slapukų gyvenimo“. Jį visą ištiesai spausdiname parodyti kaip reikia kovos kelią su tuo smerkinu apsireiškianu. Red.

Rašytas laiškas lapkričio 30 d. Gerbiamam broliui Viktorui Stankevičiui ir Jūsų priegai Agatei. O dabar sveikinau aš jus, mylimas broliuk, ir Jūsų priegai Agatei. O dabar sveikiname tėveliai Jus mylimas sūneli ir Jūsų priegai Agatei švelni Viktoriukai; duodami savo

dešinę ranką, bučiuodami Jūsų skaisčius veidelius po tūkstantį kartų ir velydami sveikatos, gero pasivėdimo Jūsų gyvenime. O dabar duodu žinoti, kad mes esame visi sveiki šiuo laiku; o dabar mano perblamię, duodu žinoti, kad gavom 2 laiškelius nok Jūsų, už kuriuos tariame širdingai ačiū! Ir gavom kas link manes buvo Jūsų kalbėta; o kitą gavom, kur sakėte pinigai išsiusti; tariam širdingai ačiū! O dabar, mylimas Viktoruk, dėkavojuame jums už pinigėlius, kad mums parsiunčiate, už tai Jūsų dovana mums suteiktą ant pragyvenimo, bučiuojame mes Jūsų veidelius ir rankėles—už tą Jūsų dovanėlę, da kvitos negavom, ale gausime dabar pinigai—nė laiška!—neprapuola, viskas pareina; dabar no Justinuko gavau apdraustą laišką; ten buvo lėtos popieros, kur jis tamavo kariuomenėje, kad aš galėčiau pasiliuosuoti nuo kariuomenės, kad Justinukas, bėves kare ronytas, darbo negalys dirbt, tai toks atrodymas mūs Valdžiai; ir tame laiške buvo indėta 5 doreliai, tai aš juos tuojau išmačiau; už tuos 5 dorelius gavau 375 auksinus; už dorelį moka po 65 auks, pirma mokėjo po 45 auksinus, o seniau mokėjo po 100 auksinų. Kazi kaip tai kaip kada moka daugiau ir mažiau; žydai amerikanskus pinigus griebia kaip papakę. O kaip jum rašo, kad pinigų atiminėja rubauninkai, plėšikai, tai aš jum to negaliu tikrai sakyti; rodos, apie mus to nelabai girdėti; gal mažu kur apie Suvalkus, Kauno guberniją, tai tas atsitikdavo, ale vien tik kokiam kupčiam; dabar tas atsitiko ir netoli mūs—Oerdziuose, žinomo žydo, atėmė 400 rublių 4 piemenys koki susitarę, o daugiau mes negirdėjom; pas mus nė merikantus niekas neužkabina nė taip žmones, to rodos, mes negirdėjom, dievui dėkui. Pas mus nėra tokių žuliku. Pareina į Kauno bendrovę pinigų šimtais tūkstančių; 1 žmogus atsima, niekas jo nekabina; dabar in Lietuvą labai daug pinigų pareina iš Ameriko; o dabar, kaip sakėte, kad delegatai išvažiavo į Vašingtoną pas Prezidentą, kad užstotų už Lietuvą, tai, žinoma, labai būtų gerai, kad amerikoniškai nors žodžiu užtartų; prisakytų paliokam Amerikos, kad nelįstų in Lietuvą, ir mažu paliokai būtų, o dabar, žinoma, paliokai nori pavergti Lietuvą ir nori eiti per visą Lietuvą. Ale kad da jie nevalioja, kad ir francuzai paliokam padeda. Ale lietuviškai laikosi, kiek galę lietuvių žinoma, daug mažiau kaip paliokų ir prie paliokų francuzai prisidėjo, tai lietuviams labai sunku.

Bolševikai labai biednas vaiskas ant visko, tai labai sunku ir kariauti. Žinoma, dabar prie lietuvių prisidėjo daug kariuomenės—mūs partizanai; dangybės eina in partizanus, tveriasi partizanų gynimo komitetai; Sąjungos Šaulių duos ginklus, žinoma priešui musiti partizanai tai yra valni žmonės, kad juos priešas nepažintų, žinoma, jie pamatę priešų žvalgybą gali užsislėpę šauti arba priešui užfronte iš užpakalio šaudyti priešus ir ant pat fronto—tai toki partizanai vadina, tik jų ženklas ant rankovės stovkute geltona, raudona ir juoda. O dabar žinoma

Pačios knygos, tik ką dabar, žinoma, lietuviškai vadinasi, kur raštinėse sėdi, valsčių ar apskričių raštinėse, tai vadinasi, komitetas, vaitas—virsaitis, raštininkas—raštvėdis, šaltyšius—seniūnas. Kiek seniūnas valdo žmonių, tai vadinasi rajonas. Apskričio načelnikas, tai vadinasi apskričio viršininkas, sūdas—taikos teisėjas; kaip kitasyk vadinosi žimcka, dabar vadinasi milicija, stovi miestuose ir prie raštinių po 2. Stovi, žinoma, prie milicijos dabar, kaip kalba, turbūt prisidės partizanų. Padės milicijai gaudyti slapukus ir degtine, ba pas mus degtinė nėra valia daryti.

O dabar, mylimas Viktoruk, labai jum ačiū, kad man parodėte apie Ameriką ir kad apie mane tiek labai rūpinasi su Justinuko apie mane. Ačiū, ačiū mylimas broliuk dabar iš Lietuvos, tai negalima išleisti

užtato, kad reikia kariuomenės ir gindime, taip kalba, kad iki 45 metų, tai neduosiu šilubo, kad reikia stoti kariuomenėn. Pareiti, tai gali, o išeiti dabar kol kas, tai negalima, kad ne Merikanai dabar negali išeiti; dabar Lietuvo nespakaina, žinoma. Aš buvau mėslnes ir būčiau mažu galėjęs; o jau dabar ne žinoma: Kaip karas, tai teip Viktoruk, dabar teip su manim: dabar esu da nevalnas no karumenės ir davadų nėra, kur atsi-
laukė Ameriko, tai mudu su Antanuku abudu nevalni esava, delto Justlnuko prašau pastyst man popleras, kad jis buvęs kariuomenei ronytas, tai jis man prisiuntė; būčia buvęs paliuosuotas, ale tuo tarpu atsidarė keliai iš Amerikos ir mano prašymą atsiuntė atgal. Sako, kad nėra kam gyventi, tai gali pareiti iš Ameriko; dabar yra valni keliai. Paskui sakau, mano broliai buvo Amerikos armijo; sako tegu prisiunčia dokumentus, kad buvę armijo, tai Justlnuko prašiau, tai man prisiuntė. O aš dabar žinoma, skaitausi karumenė tarnauju.

Man mažu būt buvęs galas, tai teip aš, kad, pabėgau, getai ir padariau, o paliuosuotas nebūčia buvęs, ir mane niekas neragins; gali visus vyrus šimti j karą, o, aš vis liksiu, jeigu niekas nepaskūs; tada mane gal paieškotų. Mūs Valsčiaus milicija žino, kad pabėges, ale aš su jais sutinku, jiem niekas mane neskundžia; da kad kaip numano ką, tai jio man praneša, kad pasitraukčia; kur geri vyrai, o Saliomonas Muraška, neva būtų giminė, o vieną kartą ketino mane važiuoti paimti. Sako, jis turbūt pabėges; sako, gali eiti už Lietuvą kraują lieti, ką besivalkioja. Alai kiti žmonės sukliojo; Sako, kokia turi teisę j svetimą valsčių važiuoti slapukų gaudyti; tai ir paskui neatvažiuo. Ale vis bijau, jis gali kitus atsiusti, jis—tai pasiutes šuva, jam jau ant jo durų visokių poplerių lipino, kad tu liaukis; ale vis nesiliauja žmonės eides. Aš jam ir da nusukšiu nosi, jeigu kiti pirmiau neužmuš. Jus jam nepraneškite per laiška, kad aš teip parašiau. Dabar prisiunčiu savo paveikslą jam velug pamatymo. Sudie, mano mylimieji!

A. a. Leitenantas Antanas Matulaitis.

Gimė Netičkampi kaime, Mariampolės apskr. 1895 m. Baigęs pradedamąją mokyklą įstoja Mariampolės gimnazijon, kur mokėsi iki 1914 m. Vos pabaigęs 5 klases, Karo aplinkybių verčiamas apleidžia Mariampolę, bėga į Vilnių ir vasarą 1915 m. kartu su visais moksleiviais keliauja Voronežan, kur tęsia pu-
trauktąjį mokslą M. Yčo gimnazijoje. Besimokydamas jis nenuilstamai darbuojasi įvairiose moksleivių ir visuomenės organizuotėse, labai susirūpinęs pagerinti varglingą pabėgėlių būti. Jis eina jų tarpan, pažįsta jų vargus, nuoskaudas, ramina juos ir kuo galėdamas padeda jiems vargą vargti. Ir už tai jis buvo visu mylimas ir gerbiamas. Vasario mėn. 1918 metų jis baigė gimnaziją ir visas atsidavė visuomenės darbu.

Dar neprityres, neturėdamas pakankamai žinių ir negalėdamas jų papildyti aukštesnėje mokykloje pats stengiasi užkisti tą spragą: skaito, studijuoja atiduodamas tam visą laisvą laiką. Ypatinai mėgdavo studijuoti politinę ekonomiją, darbininkų klausimą, antikinį, (senovės) komunizmą ir kt.

Bet darbuotis jam teko neilgai. Rusijos viešpačių pakalikai, komisarai lietuviai, matydami a. a. Antano asmenyje didelį jų priešininką, kuris visomis lėgomis stengėsi Lietuvos darbo žmonėms nurodyti komunistų klaidas, kurias jokia būdu negalima leisti vykdyti Lietuvoj, negalėdami žodžiu nugaleti, negalėdami kultūringai su juo kovoti, nutarė jį areštuoti ir jį išvėdinti bolševikų kalėjimo malonumais, drauge sprie-

mas prasišalina iš Veroniežo Tambovan. Čia ilgai jam neteko gyventi. Pasirašius rusams su vokiečiais taiką, jis didžiai džiaugdamas su būreliu moksleivių nuveikdamas įvairiausias kliūtis, grįžta mylimojo Tėvynėn. Didelio, nemalonaus įspūdžio padarę nežmoniškas vokiečių šeimininkavimas. Jam sunku buvo matyti vargais, kuriuos kentėjo Lietuvos liaudis. Bet jis nenusimeria, jis tiki, kad sprogs vokiečio galybė, nukris pataičiai, ir Lietuva bus nepriklausoma, ir jo neapsivilta. Lapkričio mėn. 1918 m. ateina linksma žinia, kad griuvo Kaizerio sostas, vokiečiuos revoliucija. Nudžiugo a. a. Antanas. Jo širdis jautė, kad dabar atėjo laikas išsivaduoti nuo okupantų globos. Dabar ar niekad os! Ir pradėjo veikti. Kartu su Mariampolės veikėjais susaukia pirmąjį Mariampolės piliečių mitingą ir drąsiai reikalauja iš vokiečių atiduoti valdžią tiems, kuriems ji priklauso,—liaudžiai. Bet vokiečių žandaras nenorėjo išleisti iš rankų taip seldų karnelį. Jis visokiais būdais stengėsi nuraminti sujudusią visuomenę, prižadėjo šį tą duoti ir daug daug dar teko pasidaruoti iki šis tas buvo išgauta. Ir prie to darbo labai daug prisidėjo a. a. Antanas. Paėmus Mariampolės miesto valdymą j laikinosios miesto Tarybos rankas jis, būdamas jos nariu, deda visas pastangas kaip nors pagerinti biednuomenės gyvenimo sąlygas, suteikti jai reikalingos pagalbos. Jis šaukia pasitarimams ūkininkus, dėsto varguomenės reikalus ir kviečia juos prisidėti prie varguomenės šelpimo darbo. Jam tzi pavyksta.

Plati jam buvo Mariampolėj darbo dirva. Dirbo Taryboj, Darbininkų ir moksleivių organizuotėse, da-
iyvaudavo visuose mitinguose susikirsdamas su įvairiausio plauko komunistais „papiirktais“ ir „nepapiirktais“, „dorais“ ir „nedorais“ stengdamasis atidaryti liaudžiai akis, kad nepasisektų Maskvos agentams jį sukvailinti, patrankti savo pusen. Neilgai teko jam darbuotis marijampoliečių tarpe. Nors sunku jam buvo, bet matydamas grėsiantį Tėvynėi pavojų iš rusų komunistų pusės, kurie nesigailėdami milijonų papirko daugybę agentų, kurie važinėdami skersai ilgiai Lietuvą, nešė Tėvynėn marą, kada norėjo padaryti tokį pat rojų Lietuvoj, kaip kad Rusijoje, jis apleidžia Mariampolę; važiuoja Kauną, stoja Propagandos Biūran žodžiu aiškinti žmonėms bolševikų moko klaidas ir rojiaus „saldumą“, kuri žada bolševikai padaryti Lietuvoj; čia jis dirba iki 1919 m. birželio mėn. 15 d. Valdžios šaukiamas stoja kariuomenėn iš Karo Auto mokyklon, vėliau Karo mokyklon, kurią baigė gruodžio mėn. 1919 m. pirmos rusies gabum. Tarnauti teko tame pačiame numyletame Mariampolės N batalione. Vadas jį laikė vienu geriausių ir darbščiausių karininkų. Išbuvęs vos 2 mėnesių, tarnybos labai iškeliamas Generalinio Štaban, kur jam pavedama eiti Kultūros ir Švietimo Sekcijos Vedėjo pareigos. Žinodamas kariuomenės švietimo darbo svarbą ir jį mėgdamas, visa siela jam atsiduroja, nenuilstamai dirba ir darbo vaisiai buvo gan dideli. 1920 m. gegužės mėn. išrinktas į Steigiamąjį Seimą apleidžia kariuomenę ir stoja dirbti Lietuvos kūrimo darbą, eina dėti Tėvynėn pamatų. St. Seime jis išrenkamas Krašto Apsaugos Komisijon, kur dirbdamas rūpinosi pagerinti kariuomenės būti. Negalėdamas ramiai dirbti, kada fronte ginklai žvangėjo, jis daug kartų jau norėjo apleistį St. Seimą ir grįžti į kariuomenę, bet aplinkybių verčiamas tęsė pradėtąjį darbą ir pirmaj progai pasitaikius, meta viską, stoja kariuomenėn ir vyksta į frontą. Čia tampa sunkiai sužeistas mūsų amžinojo priešo lenko ir š. m. lapkričio mėn. 21 d. apleidžia šį pasaulį.

Būdamas didelės energijos ir nepaprastų gabumų žmogus jis daug žadėjo mūsų Tėvynėi, jis buvo mums ypač šiuo sunkiu metu, reikalingas.

Išėkis, Draugai! Tebūva Tau lengva Lietuvos žemelė, kurią Tu savo krauju apleijai. A. k.

DUOKIT SPARNUSI

(skyriu Vargon. A. Podgalskiui).

Oro paukščiai
ir paukšteliai,
duokit sparnus man parskriti!
Ten, kur sesės,
ir tėveliai,
to kraštelio, eisiu ginti!

Kad parskrisciau,
tikrai gindiau,
gimtą kraštą mūs tėvynę!
Ten kur gimiau
ir užaugau,
paaukočiau jai krūtine.

Didi skriauda
širdį skauda,—
negaliu aš greit sugrįžti!
Velku badą
didį skurdą,
iš kur sunku man iškristi.

Bolševikai,
pardavikai...
taip prispaudė mano sielą!
Eina lenkai,
želigovskiai,
naikin mūs tėvynę infelij!

Bet aš viltį
turiu grįžti
dega meil širdūžėlė.
Turiu mintį
dar apginti
aš Lietuvą motinėle!..

Oro paukščiai
ir paukšteliai
duokit sp. r. nus man parskriti...
Ten kur sesės,
ir tėveliai,

to kraštelio eisiu ginti..

Kaunas, 20.XI.20.

Juodyla.

Kodel lenkas taip daug liežuviu mala ir rankom mojuoja?

Kitą kartą, kad Viešpats Kurėjas tebevaikščiojo dar po pasaulį žiūrėdamas kaip žmonės įsitaisė gyventi, pamatė juos sunkiai gironomis bemalant. Pasi- galėjo žmonelių ir bematant padirbo jiems vėjo malūną. Padirbės nuėjo pasilsėti ir pagal malūną pamiršo savo maišelį su dūšiomis. Velnias paskui sekė vis žiūrėdamas, kaip čia Dievo darbą pagadinus. Pamatė malūną. Priėjo, pažiūrėjo, pamatė ir maišelį. Tuojau čiupt, išsitraukė vieną dūšėlę, kur pačią palankiausią ir įspaudė į malūną. Malūnas beregint atgijo. Velnias nusikvatojo skaniai!

— Mat, ir aš žmogų padariau, — kaip vėjas pučia taip jis ir lenkias — tai ir vadinkis lenkas! — ir pabėgo.

Pareina Dievas, gi žiūri gyvas lenkas! O belepas, o bemojuojas nieko su juo nebesusišnekėsi. Bandė šiaip, bandė taip — mato niekai, — ir nuėjo sau.

LENKŪ SIEKIAI

Lenkas rindis užėmė visas
siekia laisvę mūs pavergt.
kuris krauju iškovojom —
vėl varguose nor papert.

Nor užsėst ant mūsų sprando,
priverst dirbti vien dėl jų,
o jie čiulpyt mūsų darbą,
kaip ir mūsų protėvių. —

Nor, mat, ūnija įvesti —
mūs prijungti prie savės,
visą amžių jiems vergauti
vien dėl mūsų pražūties.

Nor uždet vergijos pančius
grąžint laikus baudžiatovos:
mat patiktų „chamos“ vargint
kaip kad buvo kitados.

Bet lietuviai jau netoki,
mok nuo priešo apsiginti
savo laisvės ir tėvynės,
neduos niekam panaikinti.

O jūs lenkai „dobrodziejai“
galit dirbti „caly viok“*)
nepavergsit mūsų laisvės,
Jūsų viltis yra per nieki! —

Vladas Keblas.

Veik. Armija 2 p. p. Štabas
25-11-20.

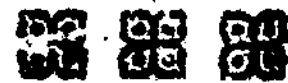
Armijos Teismas.

Armijos Teismas 3. m. gruodžio mėn. 2 dieną, Kaltinamųjų suolą užima kapitonas Rukuiža. Čia daug kam prisiejo jau savo nuodėmėse išpažintį atlikti, kaip aukštesniems taip ir žemesniems luomam, bet žuvių priešai gal to suvis nesitikėjo. Persistatytim kas atsitiktų, jei į Nemuną tvenkti 132 rankines granatas. Galima spėti, kad Nemuno vanduo į žuvies sriubą pavirstų ir Kauno piliečiai vieną gražią dieną būtų žuvinę sriubą pavaišinti. Iš tiesų kapitono Rukuišio pasirenka ne juokais žuvauti: kratą darant, pas jį rasta 132 rankinės granatos, 9 kapsulių dėžės ir apie 700 sovinių revolverių. Už tai atsisėdo gauptvachtom, o granatos papuolė į sandelį ir jomis mūsų kareiviai lenkus žvejoja. Regis, kad kapitonas būtų viręs sriubą ne Nemune, o Kauno gatvėse, jei būtų pavykę N. ir K-o sudruminti smegenis Kauno piliečiams.

Kadangi byloje nera davinių, kad bent kas nuo granatos, gyvas ar negyvas daiktas, būtų nukentėjęs, tai tikstas ir paskyrimas jį likosi Teismui neišaiškintam ir, anot kapitono Rukuižos žodžių, granatos buvo skiriamos žvejojimui, o įgijęs jas iš vokiečių, sandelį perduodant. Kada buvo pervežtas sandelis iš I forto į N., kapit. Rukuiža, neturėdamas patogesnės vietos, granatas parsivežė į gurguolės tvartą, kame ir paslėpė šieną, apie ką žinojo tik jo ištikimesni gurguolininkai.

Tas visas darbas kapit. Rukuiži kainavo 5 1/2 m e tų sunkiųjų darbų kalėjime: Teismas at- rado jį kaltu pagrobime iš sandelio 132 rankinių gra- natų ir 9 dežių kapsulių.

Šl-as.

Generalinio Štabo pranešimai.

1920—XII—2.

Fronte ramu.

1920—XII—3.

Fronte ramu.

1920—XII—4.

Fronte ramu.

Del įvykimo kovos veikimų sustabdymo daugiau Gen. Št. pranešimų nebus rašoma.

Gen. Štabo Viršiniokas Pulk. KLESCINSKAS.

*) Viena už du.

Kas klausia, tas neklysta.

Kls.

Gerbiamoji Redakcijai

Prašau Tamstų paaiškinti, ar galima laikyti egzaminus įgyti karo valdininko laipsniui, turint Rusų mokslo (непроектный чинъ) išlaikytas egzaminus 4 kl. miesto mokykloj.

Kada bus egzaminai ir kur.

Vladas G. G. Šys.

Ats.

Aplė šį reikalą dang kartą jau esame kalbėję. Kalbamo mokslo cenzo pakanka. Egzaminai bus gruodžio 15 d. Karo mokykloj. Programą rasite įsak. K. 171 Nr.

Red.

Kls.

Gerbiamoji Redakcijai

Malonėkite išaiškinti „Karyje“ šiuos du klausimus:

1) ar karo valdininkas yra laipsnis ar specialybė; 2) ar privalo kareiviai atiduoti karo valdininkams pagarbą ir kuriems; ar tik savo dalies, ar visiems?

Vyr. pus. Vaiciekavčius.

Ats.

1) Karo valdininkas specialybė; karo valdininkai gali turėti savo laipsnius, kurie ateity, reikia spėti, bus nustatyti.

2) Vietoj „pagarbos“ pradedam vartoti žodį „pasisveikinimai“. Kaip karinis, taip ir kultūrinis mandagumas moko mus sveikintis, mokinys sveikina mokytoją, studentas—profesorių, pažįstamas—pažįstamą, o ypač tas reikalinga kariuomenėj, kuri sudaro vieną šeimyną. Kiekvienas karys privalo sveikinti ne tik vyresnius (viršininkus), bet ir sau lygius, todėl net kareivis kareivį privalo sveikinti. Aišku, kad šis nusištatymas liečia ir karo valdininkų, kaip vyresnių.

Viršininkus reikia sveikinti būtinai. Tas reikalavimas liečia ir karo valdininkų, kurie yra paskirti kareiviams viršininkais. O viršininkas yra kiekvienas karys (karininkas, karo valdininkas, puskarininkis), kuriam pavesti kiti kariai valdyti.

Red.

Kls.

Gerbiamas „Kary“

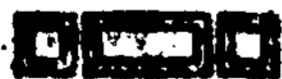
Kadangi Jūs esate vienintelis karių patarėjas, malonėkite man atsakyti. Ar galima būtų įstoti į Karo Mokyklą ar bent laikyti karo valdininko egzaminus neturint jokio aukštesnio mokslo, tai yra baigus „Liaudies mokyklą“? Jeigu kas nors galima, tai prašau nurodyti, koku būdu.

Su tikra pagarba Št. Šys Zemaftis.

Ats.

Nei į Karo Mokyklą įstoti, nei karo valdininko egzaminus laikyti, neturint mokslo cenzo (bent 4 klasių), negalima, nes karininko ir karo valdininko pareigos reikalauja mokslo žinių.

Red.

Užsienių spauda.

Rusų eserų laikraštis „Volla Rossi“, kad pulk Chardigny esąs senas didžiųjų rusų šalininkas ir įsitikinęs mažųjų naujai susikūrusių rusų valstybių priešininkas.

Italų laikraščiai „Il Tempo“ ir „Corriere d'Italia“ pradinėjo, kad Želigovskis neteisėtai pasielgė užimdamas Vilnių ir kad lenkai privalo jį sugrąžinti lietuviams.

Lenkų laikraštis „Naród“ praneša, kad didžiausią murininkų mintį apsopusi Varšuvos Seimo rūmus ir reikalavusi įleisti juos. Seimas įsileisti atsisakęs. Tada murininkai pakėlė tiksmą ir įsiveržė pajėga, sankdam jiem netinkamus atstovus. Pasirodžius seimo nariams ir pradėjus raminti darbininkus, tie ėmę

šaukti: „Nepasitikim jums: išdavėte mus, skaudžiate mus!“ Seimo raštinės viršininkui įsakius buvusi pašaukta milicija, kuri išvaikiusi darbininkus; bet jie žadėję dar kartą pulti Seimą.

Streikas Kriokuvoj. Kaip rašo Kriokuvos laikraščiai, Kriokuvos taupomųjų kasų tarnautojai paskelbė lapkričio 16 d. streiką.

Vokiečių laikraštis „Deutsche Allgemeine Zeitung“ praneša, kad sąjungininkų revizijos komisija Aukštąjoje Silezijoje, ieškodama paslėptų ginklų, vėl radusi didelius ginklų sandelius, bet vietiniai lenkai neprisipažinę paslėpė tuos ginklus.

Lenkų laikraštis „Kurier Poranny“ praneša, kad Latvių Užsienių Ministerijoje įvykęs pasitarimas, kuriame dalyvavęs ir lenkų pasiuntinys Latvian „Kamje nieckis“. Latviai be ko kita pareiškė, kad latviam nerūpi klausimas, kam priklausys Vilnius ir kad jie linki Lenkam gerų vaisių iš plebiscito. Tačiau, jei Želigovskis eisias į Kauną, tai Latviai būsią priversti palaikyti „Kauno Lietuvą“. Lenkų pasiuntinys nuraminęs Latvių Vyriausybę.

Prancūzų laikraštis „Le Temps“ svarsto klausimą, ar galima esą priimti į Tautų Sąjungą anksčiau Rusams priklausiuses valstybes: Estiją, Lietuvą, Ukrainą, Latviją, Gruziją, Suomiją ir kitas. Laikraštis išranda, kad išskiriant Suomiją ir Armeniją esą negalima, nes Estija, Lietuva ir kitos esančios padariusios sutarčių su Sovietų Rusais, ir jas priėmus tuo pačiu būtų pripažinta bolševikų valdžia.

Vokiečių laikraštis „Deutsche Allgemeine Zeitung“ praneša, kad Tautų Sąjungos lapkričio 23 d. posėdy lordas Cecil vėl buvęs pakėles klausimą dėl lietuvių—lenkų konflikto, reikalaujamas visus dokumentus, dėl to klausimo paskelbti, kad nustatius ar tikrai Tautų Sąjungos nutarimai laužomi. Tame pačiame posėdy Lietuvos atstovas Paryžiuje Lubič Milašius aiškines, kad pasklydę gandai apie vokiečių dalyvavimą lietuvių kariuomenėj neteisingi; taip pat neteisybė, kad Želigovskio kariuomenė susidedanti iš Vidurinės Lietuvos gyventojų.

Prancūzų laikraštis „Le Temps“ rašo, kad Želigovskis taip sustiprėjęs, jog vargu besidėsias bent su lenkų vyriausybės dalimi. Eina gandy, kad jo kariuomenė sumaniusi pulti Dvinską. Latviai tuo esą labai susirūpinę ir darą su lietuviams karo sutartį; lietuvių kariuomenė padėsiant latviams ginti Dvinską, o latviai lietuviams—Kauną. Tai labai patinka prūsams, kurie varą Pabaltijuryj savo darbą, ir Sovietų vyriausybei kuri dedantis mažųjų tautų gynėja ir pradedanti naują kovą su lenkais. Iš to laikraštis daro tokias išvadas: reikia 1) kad lenkų kariuomenės dalis pasitrauktų iš Vilniaus, kur turėtų būti įsteigta besaikiška valdžia; 2) kad lenkai pasirašytų sutartį su Dancigo miestu; 3) kad Tautų Sąjungos Taryba suteiktų lenkams mandatą, patikrinantį Dancigo gynimą.

Teatras.

Vilkolakis.

Vilkolakis sekmadienį gruodžio 5 d. ištikrųjų lygiai 7 val. vakaro pradėjo vaidinti arba, kaip jis pats sakosi „žingsniais mieruoti“. Publika buvo pilna salė, nors naujame būste ir daugiau vietos, kaip senajame.

Pirmiausia vaidino „Merikontai“. Čia labai juokingai atvaizduoti grįžę iš Amerikos lietuviai su savo išdidžiom ir juokingom pretenzijom. Žinoma, ir Čia Vilkolakis neapsėjo be šaržo, bet vis tik jo dabar jau čiasi mažiau, negu tai būdavo pirmiau.

Antras veikalėlis pavadintas „Ramioji bakužė“; atgi ji greičiau būčiau pavadinęs „laiškas iš fronto“. Čia tėvai skaito laišką, kurį jiems atsiuntė iš fronto sūnus ir savotiškai jį sau aiškina. Laiškas parašytas gražiai, nors ir lengvoje juokų formoje. Bet įdomus čia tik pats laišką, bakužė gi ir tėvai, matyti vien tik dekoracija tam laiškui. Pats nesuprantamų laiškų žodžių aiškinimas, nors matyti, norėtų būti juokingas, publikos visai nejuokina. Abejoju dargi, ar sutinka kur nors tėvai taip ramiai savo sūnaus laišką, ypač dar iš fronto.

Juokingiausia ir geriausia pavykusi bus „Unija patilteje“. Čia atvaizduota „Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijos pirmininko „situation très comique“ labai kominga (juokinga) padėtis po tiltu ir unija su legijonininku. Bet ir tai girdėjau kalbant publikoje, kad toji tema galėjusi būti dar labiau sunaudota; mat, Vilkolakis maža ja tepasinaudojęs. Visas veikalėlis buvo vaidinamas rusų ir lenkų kalba; nė vieno žodžio lietuviškai. Man rodos, kad tema nebūtų nustojusį savo juokingumo ir vaidinant lietuvių kalba, o publikoje gal ir nevisi tas abi kalbas supranta.

„Kiškiada“ yra pakartojimas jau kelis kartus Vilkolakio vaidinto „Lietuvos partijų pupsiko“ tik daug silpnesnis, negu pirmiau. O gal jau publikai jis nusibodo, kaip kiekvienas pakartojimas; nors tema įdomi ir juokinga, bet to įspūdžio, kaip seniau darydavo, nebepadarė.

Zadėtojo „Milžino koro“ kažin kodėl nebuvo girdėti.

Kažin, ar Vilkolakis „persijuokė“ ar „išsijuokė“, ar dėl kurių priežasčių „surimtėjo“, nes juokiasi silpniau, bet užtat mandagiau ir „liesiau“ ročos, nieko šiuo kart neužgavo be reikalo. Kazys.

Mūsų gyvenimo dienos.

Gruodžio 8 d. Miesto teatre Kauno šauliai vaidino rusų rašytojo Leonido Andrejevo 4 veiksmų dramą „Mūsų gyvenimo dienos“.

Turinys. Maskvos rusų studentų gyvenimas, įpročiai. Studentams, kursistėms beufojant Zvirblių kalnuose (Vorobjovja gory) Gluchovas ir Olė dalinasi meilės mintimis. Praslinko metai. Olė, našlės motinos dėl bado spiriama, pasidaro laisva vyrų patenkintoja. Gluchovas vistiek ją myli, nori gelbėti, bet silpna Olė klauso žiaurios girtuoklės motinos, prekiauja savimi ir mylėdama Gluchovą, kankinas. Kartą susirenka Olės kambary: poručikas, Gluchovas, jo draugas Anupras ir Olės motina. Išrinka audra: Gluchovas, alkoholio apsvaigintas kalaviju nori keršyti bėg Anupras nutildė. Toj skausmų ir keršto valandoj pasirodo nauja gyvenimo sviesa: Olė ir Gluchovas pasizada daugiau vienas kito nebeapleisti.

Vaidinta. Vaidino nelygios scenos pajėgos. Vieni jau susigyvenę su scena (Arlauskaitė, Dulaitis, Vitkauskas), kiti vos pradėdą vaidinti, todėl buvo sunku gauti bendro tos dramos įspūdžio. Bendrai imant ryškūs Andrejevo „Mūsų gyvenimo dienų“ veikėjai ir jų pasaulis neparėdyta.

Kalba. Nežinia, kas šią Andrejevo dramą išvertė taip kalba netaisyklinga, — netaip mes šiandien rašom ir kalbam. Gaila, kad dramos rengėjai kalbos reikalu nepasirūpino.

„Mūsų gyvenimo dienos“ lietuvių scenai netinka. Kiekvienos tautos teatras turi savo dvasią, ir jos menas klauso. Tautos teatre vaidinama tautos gyvenimas arba jam artimas pasaulis — kitų tautų artima kūryba. Kokius vaizdus rodo, kokias mintis skleidžia ši Andrejevo drama? Mums visiškai svetimą rusų, studentų gyvenimą ir visiškai nepažįstamą miesto purvyną — prostituciją.

Lietuvio siela, išta vargsta tokio teatro žiūrėdama.

J. E.

Žinios.

Lietuvoje.

Lenkai neutralinėje zonoje. Lenkai neutralinėje zonoje, ypač buvusioj Suvalkų gubernijoje, nando-damies teisė laikyti ten savo miliciją, labai plėsi ir kankina gyventojus lietuvius. Gyventojai vietomis pav-ties Pansku susiorganizavo į šaulių būrius ir dažnai lenkų svečius pasveikina šautuvų ugnim. Įnirtę už tai lenkai sugave šaulius sušaudė, pavyzdžiui, Joną Murauską. Gyventojus gi kankina ir dažnai išsiveža su savim, o paskui laiko kalėjime.

Nenori kariauti su lietuviais. Į Daugus atėjo nuo Ašmenos vienas lenkų kareivis. Jis nenorįs kariauti su lietuviais, todėl ir pabėgęs. Pakeliui buvęs susitikęs su lenkų žandarais, susišandęs ir viena sužeidęs. Lenkijon grįžti nenori.

Klaipėdos prancūzai prieš lietuvius. Iš Klaipėdos krašto praneša, kad ten prancūzai darą perel-nant lietuviams, ypač valdininkams, to krašto sieną visokių kliūčių.

Mobilizuoja Vilniaus gyventojus. Zeligovskis paskelbė Vilniaus srityje mobilizuotę. Gyventojai stoja labai nenorom ir mažame skaičiuje, todėl mobilizuotė nusitęsė. Kadangi gyventojai geruoju neina, taigi juos gaudyte gauda.

Lydos klausimas. Kaip praneša Vilniaus lenkų laikraščiai Varšuvoje, esa nutarta prijungti Lydą prie „Vidurinės Lietuvos“.

Del ko buvo suimti Vilniaus lietuviai? Paaiškėjo dabar, kad Zeligovskininkai suėmė tuos Vilniaus lietuvius, kad tokiu būdu privertus mus nebausti suimtuju „P. O. W.“ lenkų organizacijos narių, kurie pernai norėjo nuversti mūsų valdžią.

Kauno lenkai. Kauno lenkai pabėgę į Vilnių įkūrė sąjungą, kurios tikslas esąs testti Zeligovskio pradėta darba, būtent prijungti prie Lenkų ir Kauno sritį.

Lietuvių delegacija į Varšuvą. Gruodžio 7 d. išvažiuoja į Varšuvą per Karaliaučių delegacija. Jūs tikslas yra pasikalbėti su Lenkų valdžia dėl įvairių klausimų sąryšy su Lietuvių-Lenkų ginču.

Gruodžio 4 d. Tilmanso salė: Moterų grupė p. Šaulienės iniciatyvą, surengė vakarą naudai — Kareivių Kalėdų dovanoms.

Lenkų plėšimai. Lapkričio 25 d. lenkų 9 pulko batalionas su 3 kulkosvaidžiais puolė Salakų miestelį ir taip apiplėšė, kad gyventojams nieko nebeliko. Savo plėšimą lenkai aiškina tuo, kad jiems vis tiek reikia išėiti iš Lietuvos, tai nors kelionei sau maisto pasi-plėšia.

Lenkų darbai už neutralinės zonos. Mūsų vyriausybė yra gavusi visą eilę skundų iš pafrontės ir neutralinės zonos gyventojų dėl lenkų kareivių skriaudų ir žiaurumų. Lenkai nežiūrėdami demarkacijos linijos ir neutralinės zonos, ateina ir varinėja žmones pastočių, paskui atima arklius, javus ir kitus maisto produktus, muša žmones, gsdina moteris ir mažus vaikus, gėdina mergaites. Ukaininkai sakė, negali taip kęsti ir prašo išvaduoti juos iš to pragaro.

Lenkų „darbai“ Lietuvoje. Iš Ukmergės praneša, kad prasimušę ligi Kovarsko ir Taurėnų lenkų raiteliai pasitike važiuojančius Ukmergės pasto darbininkus, kurių 3 žydus nužudė, o kitus paėmė į nelaisvę, tačiau jiems pavyko pabėgti. Nužudytųjų kūnai išrodo taip: vienam nulupta nuo galvos oda ir pramušta makaulė, išstėtos smegenys, antram supiaustytas veidas, auskrostiti veido raumenys, išmušti dantys ir išplėštas liežuvis, trečiam supiaustyta galva ir taip nu-

kankintas. Ties Truskava tie patys raiteliai paėmę nelaisvėn du sužeistos jaunos Ramyzalos šaulius sušaudė ir subadė. Tai kokie žmonės tie ponai želigovskinkai.

Lenkams amunicija iš Tilžės. Iš Tilžės praneša, kad ten prancūzai ir lenkai supirkinėja buvusios vokiečių armijos karo medžiagos likučius, ypač amunicijos, ir siunčia tai visa į Poznanį.

Užsieny.

Gudų nusistatymas dėl Želigovskio. Gudų spaudos biuras praneša, kad Želigovskio „vyriausybė“ stengiasi gauti gudų tautinių organizuočių Vilniuje ir Gardine palankumo. Tačiau tikrieji gudai ir Vilniuje ir Gardine nuo Želigovskio žalinasi. Pav. kai į Želigovskio „vyriausybę“ dėjęsi gudų vardu Ivanauskas ir Taraškevičius, tautinis Vilniaus Gudų komitetas įteikęs Prancūzų atstovui Rebonai paraiškimą, kad tie asmenys nėra gudų organizuočių atstovai ir gudų valios reiškią.

Dar dėl plebiscito. Sėžinojome, kad Tautų Sąjunga už Lietuvos lenkų ginčijamas sritis mano siūsti plebiscito laikai tokie kariuomenių: 300 anglų iš Dancigo, 300 prancūzų iš Klaipėdos, 300 italų, 300 ispanų ir 100 belgų. Esančios prašytos ir mažosios valstybės prisidėti su mažesniais kariuomenės skaičiais, būtent ir Skandinavų valstybės turėtų atsiųsti kiekviena po 160 žmonių.

— **Voldemaras ir Askenazy** (Lietuvos ir lenkų atstovai) sutiko su plebiscitu Vilniaus srityje. Askenazy pasiūles palikti Vilniuje Želigovskį, kas labai nustebinę Tautų Sąjungos kongresą. Tautų Sąjunga nusprendusi paskirti į Vilniaus sritį kelis civilinius komisarus.

— **Tautų Sąjungos Taryba** kreipėsi į Lietuvos ir lenkų vyriausybes, kviesdama susitarti dėl plebiscito plogo nustatymo. Askenazy pasiūles, kad Želigovskis pats pasirinktų ar paleistų savo kariuomenę, ar pasilikti dalyvauti plebiscite.

Pakraščių valstybės į T. Sąjungą nepriimtos. Penktą Tautų Sąjungos komisija išitarusi už Austriją, Bulgariją, Suomiją, Albaniją ir Liuksemburgą į Tautų Sąjungą priėmiamą. Rusų pakraščių valstybės negalinčios būti priimtos į Tautų Sąjungą, kol nenusistovės santykiai rusuose.

Lenkų darbai Aukštojoje Silezijoje. Vokiečių laikraščiai praneša apie žudynes, kurių daro lenkų agentai Aukštojoje Silezijoje. Michalkovičių kaime esąs nukautas net 72 metų senelis be jokios priežasties dėl „Tėvynės gynimo“.

Dėl Vilniaus plebiscito. Tautų Sąjunga tariasi dėl plebiscito Vilniaus srityje organizavimo. Anglai, Prancūzai, Belgai ir Ispanai žadėjo pasiūsti savo kariuomenės. Tautų Sąjungos komisijoms pavesta tuojau išurti pravedimo ir maitinimo klausimus.

— Kaip praneša laikraščiai, Varšuvos seimo atstovas Grabskis pareiškęs komisijos vardu, kad Vilniaus klausimas reikias veikiai išspręsti, nes girdi, Tautų Sąjunga, Rytų Europos reikalų nepažindama, labai lengvai savo nusistatymą keičianti. Dar pabrėžęs, kad pavojinga esą kurti dabar Vilniaus srityje bet kokią patvarią valstybinę organizuotę, nes tai duosią progą priešingoms lenkams įtakoms tą bylą vilkinti ir palninti.

— **Tautų Sąjungos Taryba** nutarė pakviesti ir Skandinavų valstybės atsiųsti po 100 žmonių kariuomenės Vilniaus kraštui plebiscito laikui okupuoti.

Dėl plebiscito. Pasirodo, kad plebiscito klausimas nebus Tautų Sąjungos svarstomas, kol Lietuvos ir lenkų vyriausybės neįteiks jai savo projektų dėl plebiscito būdų.

Lietuvos priėmimas į Tautų Sąjungą bus šiomis dienomis svarstomas.

Lietuvos-Latvijos sienos. Š. m. gruodžio 15 d. pradės trečiųjų teismas svarstyti Lietuvos-Latvijos sienų klausimą.

Mūsų belaisviai Lenkuose. Lenkų užsienų reikalų ministeris pranešė mūsų vyriausybei, kad lietuvių belaisviai bus tuojau gražinti ir prašo tuojau gražinti dar esančius Lietuvoje lenkų belaisvius.

Baltgudžiai prieš lenkus. Kaip praneša Godų Biūras, baltgudžių partizanai, kurių dabar esą keletas tūkstančių kovoja ne tik su bolševikais, bet ir su lenkais.

Pabaltijos Valstybių delegatų Tarybos posėdis. Kaip praneša iš Rygos, lapkričio 28 d. vykęs Pabaltijos valstybių delegatų tarybos posėdis.

Mančestriečiai užtaria lietuvius. Anglijos Mančesterio miesto piliečiai pasiuntė Tautų Sąjungai tokia telegramą:

„Mančesterio piliečiai, pirkčiai ir kiti labai gailisi dėl lenkų agresijos (puolimo) Lietuvos atžvilgiu ir prašo Tautų Sąjungą įsikišti ir suteikti teisybę Lietuvai.“

Lenkai dėl plebiscito. Lenkų reikalavimai dėl plebiscito esą tokie:

- 1) kad plebiscitas įvyktų kuo greičiausiai,
- 2) kad balsavimas būtų arba netarpinis kiekviena valsčiuje arba renkant valsčių atstovus, kurie bendrai spres krašto likimą,
- 3) ir lenkų ir lietuvių kariuomenės juri būti attrauktos iš balsavimo vietų; Želigovskio kariuomenėgi turi būti arba nuginkluota, draudžiant kareiviams dalyvauti balsavime, arba ištrankta iš „Vidurinės Lietuvos“, evakuavimo vietas ir būdus nustatytų Tautų Sąjungos komisija esanti Lietuvoje,
- 4) Lenkų ir lietuvių administracijos liktų vietoje; pasirodžius kuriai vienašaliai esant, Tautų Sąjungos Komisija turėtų teisės pašalinti,
- 5) Lenkai nesvarsto būdų, kuriais turi įvykti Lenkijos su Vilniuje sujungimas; Lenkų valdžia lygiai sutinkanti ir su prijungimu ir su federacija, atsižvelgiant į žmonių nuomonę, 6-tas punktas liečia plebiscito teritorijų sienas.

Oficialinė datis.

Armijos Teismas eidamas XXIV Karo įstatų knyg. 951 str. ieško pasistėpusių nuo tardymo ir teismo:

Kaltinamo 234 K. B. St. str. (pabėgime su valdžios pinigais sumoje 48 239 auksinų). Ezerėnų Karo Komendantūros raštininko Jono Makausko, kilusio Trakų apskrities Vievio valsčiaus Aleksandriškių kaime; žymės: — nedidelis ūgis, tvirta kūno sudėtis, tamsūs šatėnas, apvalus veidas (D).

Kaltinamo 279 K. B. St. str. buvusio Vilniaus batalijono kareivio Kazio Poškos, apie 18—20 metų amžiaus, kilusio Tauragės apskrities Veinoto valsčiaus Dargiškių kaimo (E).

Kaltinamo 4 d. 232 K. B. St. ir 667 B. St. str. Intendantūros Karo valdininko Antano Koržano, 21 metų amžiaus, kilusio Raseinių apskrities Šilavos valsčiaus Kataučiznos dvare; žymės: didelis ūgis, juodbruvis, pailgas veidas, didelė nosis (D).

Kaltinamo 2 d. b p. 101 K. B. St. str. 5 pėstininkų pulko kareivio Juozo Andrijauskos, 20 metų amžiaus, kilusio Šiaulių apskrities Vaiguvo valsčiaus, Ubešių kaime; žymės: ūgis vidutinis, apvalus veidas, raudonas, mėlynos akys, šviesūs plaukai (T).

Visi tas šio minimų Makausko, Poškos, Koržano ir Andrijauskos gyvenamasias vietas

privalo pranešti vietinei milicijai ar artimiausiai Karo valdžiai juos suimti ir pristatyti Armijos Teismui.
1920 m. lapkričio m. 30 d.

Apdovanojami Vyties Kryžiumi.

Už pasižymėjimą mūšiuose su priešu 1-jo artilerijos pulko vyresnysis leitenantas Gustavas - Albertas Šmidtas apdovanojamas 1-os rūšies 1-jo laipsnio „Vyties Kryžium“.

Už pasižymėjimą mūšiuose su priešu apdovanojami 1-os rūšies 1-jo laipsnio „Vyties Kryžium“:

Vardas ir pavardė	Laipsnis	Karjeros dalies
Vincas Vilkankas	Kapitonas	7-jo pėst. Z. K. Baigėdžio pul.
Petras Tatasenka	vyr. leiten.	
Teodoras Balas	leitenant.	
Dimitrijus Katsanovas		
Juozas Čerchins		
Jeronimas Matelis		
Antanas Stata		
Sergejus Časmanekis		
Antanas Štambas	1-os kuop. jaun. pus.	
Kozys Mckeričins	1-os kuop. cilnis	
Viktoras Danilevas	2-os kuop. jaun. pus.	
Matas Mikolajunas	2-os kuop. grandinis	
Kęstys Sakutis	3-os kuop. cilnis	
Jonas Kavčkas	7-os kuop. vyria	
Ailianas Banionis	7-os kuop. cilnis	
Povilas Lissas		
Viadas Astrauskas		
Arlanas Viksnaitis		
Lėbas Barakovas		
Mejnis Gordons		
Petras Paikas	9-os kuop. jaun. pus.	
Pranas Žukla	9-os kuop. cilnis	
Johas Pliukas	vyr. pus.	
Juozas Miklaševičius		

Uniforma artilerininkams.

„Lietuvos Kariuomenės“ įsakymo 436 Nr. 6 ir 9 sk. pakeičiant, artilerininkams nustatoma sekanti uniforma:

kepurės tankelis, trikampiai ir laipsnių ženklai — juodos gelumbės; apvadžionių spalva lieka raudona.

Uniforma savanoriams.

Tarnaujantiems kariuomenėje karininkams ir kareiviam savanoriams, kurie mobilizacijos įstatymais kariuomenėn nešaukiami, leidžiama nešioti ant kariojo peties, skersai antpečio trispalvę tautinę 1 1/2 cm. pločio juostelę.

Is. K. 492 Nr.

Apie gailėstingas seseris.

Papildant „Liet Kar.“ įsak. 450 Nr. 20 § gailėstingom seserim leidžiu išduoti sulig galimybės laikantis prie aplinkybių laikinam naudojimuisi sekancius valdiškus daiktus:

1. Anklodžių 1
2. Paklodžių 2
3. Pagalvių 1

4. Lovų 1 ts.
5. Matracų 1
6. Pagalvėms užvalkalų 2
7. Rankšluosčių 2
8. Baltų chalaty 2
9. Fufaikų 1
10. Kedžių 1
11. Ant dviejų seserų stalų 1
12. Praustuvų-tazų ant 2-jų seserų 1
13. Uzbony 1
14. Viedrų 1

Gailėstingųjų seserų skalbimui skalbiamajam įstaigos skalbykloje be užmokėsnio du kartu mėnesį tvarkoje, nustatomoje įstaigos administracijos.
Isak. kariuom. N 492.

Nauji raštai.

Nuo šių metų gruodžio mėn. 15 d. dalys gali reikalauti iš Intendantūros ūkio atsiskaitomybės kryžių. Literatūros skyriuje ištekviena atsikraida dalis gali gauti „Pareigų nustatymas ūkio srityje“ ir naujos ūkio atsiskaitomybės rankvedis po 5 egz. Norint gauti daugiau reikės primokėti.

Jau išspausdinta „Pavyzdinga puskarininkų mokykloms programa“.

S. Ciurlionienė. Laiškai kareiviams. Kr. Aps. Ministerijos Lit. Sk. leidinys. Kaunas 1920 m. 65 plis. Atėitis. Mėnesinis moksteivių laikraštis. 6 ir 7 sąsiuviniai. Spalių ir lapkričio mėn. 1920 m.

Redakcijos atsakymai.

Kap. Mitaiui. Nematom reikalo kelti polemiką dėl „Vairo Vairelio“ ir Tamsta, j bet tuodamas laikstote „Vairo“ vardą — tai kas čia kaltas?

Leit. Tiškai. „Būna pataisa“ nustatėm Lietuvių Kariuomenės laikraštis.

Karininkui V. Nors Tamstos rašinėlis ir ne spūdos dyvasioj rašytas, būtinom spaudinė, jei kitokios apytovos būtų. Dabar mes turim prieš save kitų uždavinių, prieš kuriuos vidaus pasusipratimai, maži netobulumai nereikia.

K. Kairiui. Tamstos paklausimo nespausdinam. Paduokite tur reikalu skunda, kaip Drausmės statutas nurodo.

Juozui Langauskiui. Mes patys suprantam, kad turim savo tarpe daug išgamų. Bet jų yra visur, ne tik pas mus. Kovoti su jais reikia, bet Jūsų rašinėlis čia nieko negelbės, todėl jo nespausdinam.

Virš. Ant. Velynui. Tamstos eilėraščio mintis labai graži, bet rašymo būdas silpnas. Jo nespausdinam, bet pasiliksim archive.

Rast. Urbickui ir Matulalčiui. Tur reikalu paduokite pareiškimą.

St. Piktuziui. Keltama klausima gali išristi Jūsų viršininkas (komendantas).

Virš. M. K. ir Linkevičiui. Tamstų klausimais jau esame daug kartų kalbėję.

Kalnėnui—Zagorskiui. Tokių pasiūkimų galėjote jau pasiskaityti mūsų „Kary“.

Rast. Pirkui. Tamstos klausimo nespauatom.

K. Škėmai. „Atėis laikas“ netinka.

Vyr. pusk. Martinei. Nekarta jau perspėjom, kad tiems, kurie į mus kreipiasi anonimėi formoj (nepasirašydami savo pavardės ir vardo) ir nenurodo gyvenamosios vietos, jokių paaiškinimų ir patarimų neduosime.